

# Naděžda Goryczková, NPÚ: Development a památkáři musejí hledat kompromis



Author: SF / Petr Bým | Published: 23.09.2010

**Jako všichni působí i Národní památkový ústav v nějakém společenském kontextu. Jak vnímáte vztah veřejnosti k památkové péči?**

Věřím, že máme její podporu. Potřeba ochrany kulturního dědictví je veřejností vnímána pozitivně, to ostatně ukazují i aktivity nejrůznějších občanských sdružení. Někdy se ovšem rozcházíme v názoru na to, co je třeba chránit. Snad všichni lidé vnímají jako kulturní památku historickou stavbu. Méně porozumění však někdy projevují v těch případech, kdy se jedná o památky moderní architektury, průmyslu nebo nějaký cenný detail na stavbě. Tady se někdy s veřejností rozcházíme.

**Zastavme se u občanských sdružení a iniciativ. Někdy se zdá, že je to hrstka lidí, na které je sice dobře vidět, protože tím či oním způsobem vzbudila zájem médií, ale jejíž názory skutečné mínění a postoj veřejnosti k té či oné záležitosti příliš neodrážejí...?**

Před svým odchodem do Prahy jsem působila v oblasti památkové péči na Ostravsku a tam nám tyto iniciativy hodně pomohly. Na přelomu tisíciletí totiž v tomto regionu převládal názor, že průmyslové areály, jejichž původní funkce zanikla, je nejlepší zbourat. To by samozřejmě bylo špatné, protože právě industriální dědictví je významnou součástí identity Ostravska. Společně se nám podařilo vlastníky průmyslových brownfields přesvědčit, že lze pro tyto stavby najít nové využití a že jejich uchování je slučitelné i s jejich záměry. Ale to mluvíme o mých zkušenostech z Ostravska, samozřejmě, že jinde mohou taková občanská sdružení a jejich činnost být odrazem privátních zájmů některých jejich členů. Postoje i motivace mohou být různé.

**Když už jsme v té Ostravě - někteří tamější architekti vás právě pro přístup ke konverzi kritizují. Údajně je příliš konzervativní, a to stylem „než tohle, ať to radši spadne!“.**

To je takové klišé - nasazovat památkářům za každou cenu psí hlavu. Přitom právě ostravské pracoviště mělo a má ke konverzím kladný přístup a vstup soudobé architektury do historického prostředí většinou podporovalo. Mimo jiné to dokládá projekt Dolní oblasti Vítkovice, který je učebnicovým příkladem konverze průmyslového areálu. Samozřejmě, že existují velmi intaktní a homogenní historická prostředí, jako například památková rezervace v Telči nebo v Českém Krumlově, kam je vstup nové architektury téměř nemožný, Ostrava ale díky své architektonické heterogenitě k takovému přístupu přímo vyzývá. Ta

„nová“ architektura, která historický objekt dotváří, ovšem musí být architekturou kvalitní! Tady ať zpytují své svědomí sami architekti. Nikoli všichni jsou schopni vytvořit dílo, které přináší novou hodnotu do historického prostředí

**Takže jaké jsou vztahy památkové péče s majiteli památkově chráněných nemovitostí?**

Netřeba zastírat, že někdy napjaté. My hájíme veřejný zájem, naším úkolem je ochrana kulturního dědictví. Ne vždy se tento zájem slučuje se zájmy vlastníků.

**Asi moc neprohádám, když řeknu, že developeři - často vlastníci historických objektů - vás příliš v lásce nemají. Vlastně rozhodujete, zda se ten či onen projekt vůbec uskuteční, vaše požadavky je zdržují, jsou zdrojem dalších nákladů, samozřejmě nevídaných. Jak vidíte vy je - jsou pro vás developeři škůdci nebo partneři?**

V žádném případě to nemohu takhle globálně definovat. Mezi developery jsou velké rozdíly a proto s nimi máme i různé zkušenosti. Ale pojďme se ještě vrátit do Ostravy. Tam a v Opavě jsme se podle mého názoru s developery dokázali v některých případech dohodnout. Neřekla bych, že jsme se navzájem pochopili, ale respektovali jsme se. Při všech jednáních ovšem musí převažovat argumentace a vysvětlování, nikoli arogance či dokonce hádky. Výsledkem je většinou kompromis. Nakonec - kdybychom se na všem shodli, znamenalo by to, že není něco v pořádku a že ani jedna strana neplní svou roli.

**Dobrá, v Ostravě či Opavě to vyšlo, ale je tomu tak vždy? Developeři si často stěžují právě na nejednotnost postupu orgánů památkové péče, poukazují na to, že jejich postoje se liší místo od místa, region od regionu?**

To je bohužel pravda. Památková péče nemá jasně dané normy, ve své praxi je z velké části postavena na subjektivním posouzení konkrétního případu konkrétním pracovníkem. Určitě bychom měli být transparentnější a předvídatelnější. Snažíme se o to. Třeba tím, že významnější věci, u kterých je zájem společenský i mediální, jsou posuzovány kolektivně. Pro takové případy na regionální i centrální úrovni fungují odborná konsilia. Jedním z dalších nástrojů pro dosažení názorové jednoty v rámci NPÚ je vydávání metodik, kterými se odborní pracovníci při výkonu své činnosti řídí. Ale není to jednoduché, v oblasti památkové péči neexistují naprosto identické případy.

**Existuje jednota alespoň v tom základním: zda nemovitou památku zachovat beze změny, tedy konzervovat v původním stavu, nebo dát přednost její revitalizaci, hledat pro ni nový účel, nové funkce?**

Opět nelze odpovědět jednoznačně. Je mezi námi hodně těch, kteří jsou řekněme fundamentalisty, ale i nemálo těch, kteří vnímají nejen potřebu uchování kulturního dědictví, ale i nutnost dát historickým budovám nový smysl. Ale někdy to prostě není možné, to je třeba zdůraznit. Nutno dodat, že jako existují dobří a špatní lékaři, dobří a špatní architekti, tak jsou i dobří a špatní památkáři. Jako jiní i my máme personální problémy.

**Myslel jsem, že památková péče je do značné míry „srdeční“ záležitost, že zájemců o práci v této oblasti je hodně, byť jistě není nijak převratně honorovaná?!**

Opak je pravdou. Mladí lidé se k nám ani zdaleka nehrnou a ve hře jsou právě mzdy. Na trhu práce nejsme v tomto směru konkurenceschopní. Najít dnes někoho, kdo jde studovat architekturu, aby se mohl věnovat ochraně památek, je hodně vzácné, ne-li nemožné. Toto se na kvalitě práce orgánů památkové péče samozřejmě nemůže neodrážet.

**Hubené platy jsou možná v pozadí dalšího často zmiňovaného neduhu památkové péče - korupce. Pravda, NPÚ jako odborného a nikoli výkonného orgánu památkové péče se to moc netýká, přesto by**

**mne zajímal váš názor.**

To je ale celospolečenský problém. Ať jdete kamkoli na úřad nebo k lékaři, takřka vždy nesete pozornost v podobě láhve či bonboniéry. Tahle malá korupce, řekla bych téměř neškodná, je bohužel provázená i tou velkou, kde figurují větší peníze a významnější protislužby. Za celý obor v tomto ohledu ruku do ohně dát nemohu, za sebe a své nejbližší spolupracovníky ano. Nejsem naivní, ale pokud ve sféře památkové péče korupce skutečně existuje, bude její rozsah spíše menší než jinde. Osobně bych samozřejmě byla ráda, kdyby se nevyskytovala vůbec.

**Počítáte se zlepšením - mám na mysli více peněz na mzdy i na ochranu památek?**

Budme realisté. V horizontu nejbližších let lze v našem rozpočtu očekávat jediné škrtky.

Na fotografiích: Důl Michal v Ostravě, Litomyšl, Vranov.

---

23.09.2010 09:20, SF / Petr Bým